

Modelovanie a simulácie v elektrotechnike**Rámcový časovo-tematický plán výučby predmetu**

Verzia 2 (9.3.2021)

(plán sa bude postupne spresňovať podľa priebežných znalostí, pokroku a skúseností študentov)

Prednáša a cvičí: doc. Ing. Viliam Fedák, PhD.

Prednáška: Štv 7:30 – 9:00, Cvičenie: (1) Štv: 9:10 – 10:40; (2) 10:50-12:20 online (Webex)

Študenti: ApE, 2. roč. Bc. štúdia, v LS 2021/22 (21 D + 5 KM)

Rozsah: 2/2

#	Prednášky	Cvičenia
1	Úvod 1. Náplň predmetu a súvis s ostatnými predmetmi 2. Podmienky k zápočtu a skúške 3. Vedenie prednášok a cvičení, pozvanie (Webex) Účasť na prednáškach a cvičeniach, poznámky, konzultácie Ako študovať, študijná literatúra, vyhľadavanie na internete Zadania, správa, prezentácia, obhajoba, zápočet, skúška 4. Používaná symbolika 5. Použitá matematika 6. Laplaceova transformácia 7. Prenosová funkcia, frekvenčné charakteristiky 1. Dynamické vlastnosti základných prenosov (Dynamické vlastnosti základných prvkov R, L, C) 1.1. Sústava I. rádu: prenosová funkcia, koreň, časová odozva, frekvenčné charakteristiky (Nyquist, Bode)	MATLAB a Simulink 1. prehľad, web stránky, informácie 2. toolboxy, verzia MATLABu 3. inštrukcie subplot, step, nyquist, bode 4. 1. Modelovanie a analýza vlastností sústavy I. rádu Príklady elektrických obvodov (P a PD sústava I. rádu) – sériové a paralelné RL a RC dvojčlvy: model, LFCH 1.1. Modelovanie sériového RC (LC) obvodu v Simulinku Zobrazovanie výstupných veličín v Simulinku (mux, scope – nastavenie) Spolupráca MATLAB/Simulink - spustenie mdl z m-súboru z MATLABU, prenos údajov 1.2. Modelovanie sériového RC (LC) obvodu v MATLABe – prenosová funkcia, prechodová charakteristika, LFCH a vyšetřovanie dynamických vlastností.
2	1.2. RC, RL obvody. Zostavenie simulačných modelov 1.3. Sústava II. rádu 1.3.1. Štandardný prenos P-sústavy II. rádu vplyv d a w na polohu pólov, časové odozvy, frekvenčné charakteristiky a ich analýza 1.3.2. Vplyv derivačnej zložky na vlastnosti sústavy 1.4. RLC obvod 1.4.1. Sériový kmitavý RLC obvod. Vlastnosti obvodu pre rezonancii	2. Analýza vlastností sústavy II. rádu. 2.1. Modelovanie RLC obvodu v Simulinku a vyšetřovanie vlastností RLC obvodu prenosu pre: $d = \text{var.}, a \omega_0 = \text{konšt.}$ $d = \text{konšt.}, \omega_0 = \text{var.}$ (kreslenie viacerých priebehov do jedného grafu) 2.2. Úprava vlastností grafov (fontov a priebehov) pomocou editora a programovaním v MATLABe 2.3. Spolupráca MATLAB-Simulink 2.4. Zaznamenanie výsledkov do Wordu Rozdelenie študentov na tímy (dvojice)
3.	Samoštúdium	Rozposlanie zadaní
4	1.4.2. Paralelný kmitavý RLC obvod Rezonancia, simulačný model 1.5. Analýza ostatných základných prenosov – P, I, D: časové odozvy, frekvenčné charakteristiky 1.6. Sústavy vyšších rádov (III. a IV. rád – skladanie kmitov s rôznymi frekvenciami) 1.7. Konštrukcia logaritmických frekvenčných charakteristík	3. Zostavovanie simulačných modelov. RLC obvody 3.1. Použitie inštrukcií lsim, gensig, simplot 3.2. Vkladanie numerických hodnôt to reťazcových premenných (pre ich zápis v legend a title) 3.3. Modelovanie a vyšetřovanie vlastností sériového rezonančného obvodu RLC 3.4. Modelovanie a vyšetřovanie vlastností paralelného rezonančného obvodu RLC 3.5. Modelovanie prenosu rozpisom na sústavu DR 3.5.1. riešenie v MATLABe a 3.5.2. riešenie v Simulinku (pomocou integrátorov) Tvorba simulačného modelu pre zadanie
5	2. Prenosové funkcie zložitejších elektrických obvodov 2.1. Prenosové funkcie RC, RC štvorpólov 2.2. Prepočet zapojenia obvodu hviezda – trojuholník 2.3. Získanie prenosu obvodu metódou slučkových prúdov 2.4. Získanie prenosu metódou uzlových napätí Príklady na výpočet prenosu obvodu pomocou MSP a MUN	4. Logaritmické frekvenčné charakteristiky 4.1. Porovnanie riešenia charakteristík získaných pomocou inštrukcie Bode a klasickým výpočtom 4.2. Zostavenie programu pre kreslenie frekv. charakteristík pomocou inštrukcií plot, semilogx, semilogy 4.3. Príklady na zostavovanie asymptót LFCH zadaných prenosových funkcií

Modelovanie a simulácie v elektrotechnike

		4.4. Analýza frekvenčných vlastností RL, RC štvopólov na základe LFCH Konzultácie k zadaniam
6	3. Použitie inštrukcií symbolického toolboxu 3.1. Úvod, deklarácie premenných 3.2. Derivácie a integrály. Substitúcia premenných 3.3. Riešenie sústav lineárnych a diferenciálnych rovníc 3.4. Grafické výstupy. Prechod do numerického MATLABu 3.5. Limita funkcie a Taylorov rad	5. Riešenie prenosov elektrických obvodov symbolickým počtom v MATLABe 5.1. Prehľad inštrukcií Symbolic Math toolbox pre maticový počet a pre riešenie obvodov 5.2. Program pre prepočet zapojenia obvodu Y–D 5.3. Príklady na riešenie LT symbolickým počtom 5.4. Zostavenie programu pre výpočet TF s použitím Symbolic Math toolboxu
7	4. Modelovanie el. obvodov v stavovom priestore (SS) 4.1. Stavový popis, stavová schéma 4.2. Prevody medzi SS a TF 4.3. Zostavenie stavových rovníc elektrických obvodov 4.4. Vlastné hodnoty systému	6. Modelovanie v SS pomocou MATLABu 6.1. Inštrukcie Control Toolboxu pre riešenie v SS 6.2. Aplikácie symbolického počtu re riešenie v SS 6.3. Analýza elektrického obvodu v stavovom priestore Krátky kurz pre písanie a formátovanie technických správ
8	5. Modelovanie prenosu riešením DR 5.1. Rozpis DR n-tého rádu na sústavu DR I. rádu 5.1.1. DR bez pravej strany 5.1.2. DR s pravou stranou 5.2. Rozpis DR dekompozíciou čitateľa a menovateľa prenosovej funkcie 5.3. Rôzne formy zostavenie stavového popisu rozpisom TF na sústavu DR	7. Modelovanie prenosovej funkcie 7.1. Modelovanie prenosu rozpisom na sústavu DR 7.2. Riešenie prenosu pomocou MATLABu (blkbuild) 7.3. Získanie prenosu systému z blokovej schémy (linmod)
9	6. Fyzikálne modelovanie el. obvodov v Simscape 6.1. Simscape: úvod knižnice prvkov (Foundation, Electrical – Elements, Sensors, Sources, Utilities, Driveline, Electrical) 6.2. Simulácia elektrického obvodu v Simscape	8. Simulácia elektrických obvodov v Simscape 8.1. Riešenie príkladov, prepojenie so Simulinkom Prezentácia 1. časti zadani (matematický, simulačný a stavový model, výsledky analýzy pre rôzne parametre)
10	7. Grafický používateľský interfejs v MATLABe 7.1. Objekty v GUIDE 7.2. Návrh jednoduchých GUI: kalkulačka, riešenie lineárnych rovníc, výpočet derivácia a integrálu) 7.3. Návrh GUI pre dynamický systém s použitím jednotlivých objektov 7.4. Integrovanie programu v MATLABe/Simulinku/Simscape do prostredia GUI	9. Grafický používateľský interfejs v MATLABe Pokračovanie návrhu GUI z prednášky Konzultácie ku zadaniam
11	8. Filtrovanie signálov 8.1. Rozdelenie analógových filtrov, základné parametre 8.2. Prehľad vlastností filtrov 8.2.1. Butherworthov filter 8.2.2. Chebyševov filter 8.2.3. Besselov filter 8.3. Aktívne filtre. 8.3.1. Prenos OZ s invert. a neinvertujúcim vstupom 8.3.2. Príklady aktívnych filtrov	10. Filtrovanie signálov 10.1. Overenie vlastností špeciálnych filtrov pomocou modelovania v MATLABe 10.2. Návrh filtrov pomocou inštrukcií Signal Processing toolbox a overenie ich vlastností 10.3. Online kalkulatory pre výpočet parametrov filtrov
12	9. Harmonická analýza signálov 9.1. Matematický popis harmonického signálu 9.2. Zlučovanie harmonických signálov s rôznym pomerom frekvencií 9.3. Rozklad neharmonického signálu na harmonické zložky 9.4. Fourierov rozvoj. Príklad rozkladu 9.5. Pravidlá pre zjednodušovanie výpočtov Fourierovho rovoja 9.6. Riešenie príkladov (obdĺžnikový a pilovitý priebeh)	11. Analýza neharmonických signálov 11.1. Skladanie signálov typu $A \cdot \sin + B \cdot \cos$ 11.2. Generovanie signálu z priebehov vyšších harmonických 11.3. Program pre Fourierov rozklad neharmonického signálu na HZ 11.4. Inštrukcie bar a stem 11.5. Zostavenie programu pre získanie frekvenčného spektra neharmonického signálu Referáty: zaslanie súborov (doc, ppt, GUI, m-súborov)

Modelovanie a simulácie v elektrotechnike

13	Obhajoba referátov, zápočet	Obhajoba referátov, zápočet
-----------	------------------------------------	------------------------------------

Zásobné témy (v prípade rozšírenia výučby)

	10. Riešenie diferenciálnych rovníc (súhrn) 10.1. Analógové metódy riešenia DR 10.2. Analytické riešenie DR pomocou LT 10.3. Numerické metódy riešenia DR 10.4. Riešenie DR pomocou riešiča (solver) 10.5. Riešenie DR symbolickým počtom	12. Numerické riešenie DR pomocou MATLABu 12.1. Algoritmy numerického riešenia DR 12.2. Aplikácie numerického riešenia DR, zostavenie programu pre numerické riešenie 12.3. Riešiče diferenciálnych rovníc v MATLABe 12.4. Program pre riešenie RLC obvodu popísaného diferenciálnymi rovnicami Referáty: zaslanie súborov (doc, ppt, GUI, m-súborov)
	11. Riešenie nelineárnych systémov. 11.1. Typické nelinearity 11.2. Linearizácia v pracovnom bode 11.3. Analýza základných typov nelineárnych prenosov	
	12. Riešenie nelineárnych systémov. 12.1. Typické nelinearity 12.2. Linearizácia v pracovnom bode 12.3. Analýza základných typov nelineárnych prenosov	
	13. Redukcia rádu sústavy 13.1. Redukcia rádu sústavy 13.2. zanedbaním dynamicky rýchlych častí 13.3. Redukcia rádu P sústavy III. rádu 13.4. Vplyv nuly prenosu na prenosové vlastnosti sústavy	
	14. Prehľad web stránok aplikácie na riešenie elektrických obvodov, výpočet filtrov a pod	

Pozn. Tento plán je maximalistický. Jeho konkrétna realizácia závisí od predchádzajúcich znalostí a šikovnosti poslucháčov a od prípadnej zmeny v organizácii štúdia (sviatky, dekanské voľno a pod.).

Organizácia výučby a informácie

- 1) Študenti musia chodiť na cvičenia pripravení – spravidla sa tam precvičuje látka z predchádzajúcej prednášky, príp. sa doplnia jej aplikácie. Príprava na cvičenie aj z predchádzajúcich sa bude náhodným spôsobom overovať zadávaním kontrolných otázok.
- 2) Základom pre štúdium predmetu sú poznámky z prednášok a cvičení, ktoré si môžu doplniť doplnené poznatkami z doporučenej literatúry, uloženej na vzdelávacom portáli.
- 3) V 2 – 3 týždni semestra dostane dvojica študentov zadanie, ktoré bude obhajovať v predposlednom týždni semestra (riešenie prenosu elektrického obvodu a analýza vlastností obvodu: doc, ppt, m-súbory, prezentácia). Očakáva sa, že študenti budú pracovať na referáte priebežne tak, ako sa postupne preberajú jednotlivé témy.
- 4) V 8. – 9. týždni semestra prebehne kontrola riešenia zadania –treba mať vypracovanú prvú časť správy (podľa šablóny) týkajúcu sa odvodenia matematického, simulačného a stavového modelu zadaného elektrického obvodu a analýza vplyvu zmeny parametrov na vlastnosti obvodu. Ku tomu treba spracovať správu a prezentáciu a spolu s príslušným m-súborom poslať vyučujúcemu najneskôr 24 hod pred začiatkom príslušnej výučby (pri poslaní v termíne pred 72 hod. do začiatku výučby je možnosť upozornenia na chyby).
- 5) Na konci semestra bude na portáli uložený prehľad látky.

Modelovanie a simulácie v elektrotechnike

Hodnotenie predmetu

Zápočet:

- Domáce zadanie: max. **40 b.** (rozdelenie bodov podľa vzájomnej dohody riešiteľov)
- Oneskorené odovzdanie - **2 b./** (za každý začatý kalendárny týždeň po zápočtovom týždni)
- Nepripravenosť na cvičenie - **(0,5 až 1) b./** za nesprávne zodpovedanú otázku (podľa závažnosti)
- Vynechanie cvičení
  - pri vynechaní prvého cvičenia – bez žiadnych dôsledkov,
  - pri vynechaní druhého cvičenia **-1 body** + spracovanie domácej úlohy z danej oblasti
  - pri vynechaní tretieho cvičenia **-2 body** + spracovanie domácej úlohy z danej oblastiUvedené referáty treba odovzdať max. do 2 týždňov odo dňa obdržania zadania (v elektronickej a tlačenej forme).
- pri vynechaní 4 cvičení študent nespĺňa podmienku danú predpismi FEI pre udelenie zápočtu (min. 75 % účasti na cvičeniach).

Skúška:

- 1) **Online** – písomné spracovanie zadaného príkladu, v ktorom sa nachádzajú jednotlivé časti preberanej látky.
- 2) **Ústna skúška** –hĺbkové overenie vedomostí z oblasti analýzy elektrických obvodov

Spracoval: *doc. Ing. Viliam Fedák, PhD.*, verzia 2 – 9.3.2021